

Sygn. akt II Ko 159/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015r.

Sąd Okręgowy w Koninie II Wydział Karny w składzie :

Przewodniczący : SSO Agata Wilczewska

Ławnicy : Danuta Kazimiera Orkowska

Agata Zbroszczyk

Protokolant : st. sekr. sąd. Irena Bąk

w obecności Jacka Górskiego Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 1.10.15r.

sprawy z wniosku **Ł. K.** s. A. i E., ur. (...) w K., zam. K., ul. (...),

o zasądzenie zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie stosowane wobec niego w sprawie Sądu Rejonowego w Koninie o sygnaturze akt IIK 165/11, w okresie od 18.04.11r. do 22.09.11r.

I. Oddała wniosek.

II. Kosztami sądowymi za niniejsze postępowanie obciąża Skarb Państwa.

Danuta Kazimiera Orkowska Agata Wilczewska Agata Zbroszczyk

Sygn. akt IIKo 159/15

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Ł. K. w dniu 9.07.15r. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy Ł. K. kwoty 100.000zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy w okresie od dnia 18.04.11r. do dnia 23.09.11r.

Na rozprawie w dniu 1.10.15r. prokurator podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Sąd ustalił, co następuje.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Koninie z dnia 25 czerwca 2013r. w sprawie o sygn. akt IIK 165/11 (k.336) Ł. K. został uniewinniony od zarzucanych mu czterech przestępstw:

- z art.282k.k. polegającego na tym, że w październiku 2010r. w K. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał wymuszenia rozbójniczego na osobie M. N. w ten sposób, że stosując groźbę zamachu na jego życie lub zdrowie doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w kwocie 400zł, działając tym na szkodę ww.;

- z art.282k.k. w zw. z art.12k.k. polegającego na tym, że w listopadzie 2010r. w K. działając z góry powziętym zamiarem oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał co najmniej dwukrotnie wymuszenia rozbójniczego na osobie M. N. w ten sposób, że stosując groźbę zamachu na jego życie lub zdrowie doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w kwocie 800zł, działając tym na szkodę ww.;

- z art.282k.k. polegającego na tym, że w grudniu 2010r. w K. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał wymuszenia rozbójniczego na osobie M. N. w ten sposób, że stosując groźbę zamachu na jego życie lub zdrowie doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w kwocie 600zł, działając tym na szkodę ww.;

- z art.282k.k. w zw. z art.12k.k. polegającego na tym, że w okresie od 10 do 21 lutego 2010r. w K. działając z góry powziętym zamiarem i w krótkich odstępach czasu oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał co najmniej trzykrotnie wymuszenia rozbójniczego na osobie M. N. w ten sposób, że stosując groźbę zamachu na jego życie lub zdrowie doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w kwocie 500zł, działając tym na szkodę ww.

Wyro ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 29.11.2013r. w sprawie IIKa 270/13 (k.393).

W postępowaniu przygotowawczym w tej sprawie, Ł. K. został zatrzymany w dniu 18 kwietnia 2011r., a postanowieniem Sądu Rejonowego w Koninie z dnia 20 kwietnia 2011r. w sprawie o sygn. akt IIKp 109/11 tymczasowo aresztowany na okres 3 miesięcy i osadzony w Areszcie Śledczym O.(k.73-75). Postanowienie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 19.05.11r. w sprawie IIKz 79/11(k.99). Postanowieniem Sądu Rejonowego w Koninie z dnia 5.07.11r., po wpłygnięciu aktu oskarżenia w sprawie IIK 165/11, tymczasowe aresztowanie wobec oskarżonego zostało przedłużone do 18.10.11r. (k.144-145). Postanowieniem z dnia 22.09.11r. Sąd Rejonowy w Koninie uchylił zastosowane wobec Ł. K. tymczasowe aresztowanie (k.193). Ł. K. został zwolniony z aresztu w dniu 22.09.11r. (k.195). W okresie od 22.04.11r. do 11.06.11r. wobec Ł. K. zostało wprowadzone do wykonania 50 dni zastępczej kary pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Koninie o sygn. akt VIIK 467/10.

Po uchyleniu tymczasowego aresztowania Ł. K. przebywał na wolności. Wiedział o tym, że zapadł wobec niego prawomocny wyrok uniewinniający, zaraz po uprawomocnieniu się tego wyroku.

W dniu 22.01.14r. (k.414) Ł. K. doręczono odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Koninie, którym przyznano mu kwotę 14.400zł tytułem zwrotu kosztów ustanowionego w tej sprawie obrońcy z wyboru (k.409).

Obecnie od dnia 23.12.14r. Ł. K. odbywa karę 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną za czyn z art.280§2k.k. popełniony po opuszczeniu aresztu.

W chwili aresztowania Ł. K. utrzymywał się z prac dorywczych. Był kawalerem w związku konkubenckim. Jego konkubina miała 3 własnych dzieci.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt Sądu Rejonowego w Koninie o sygn. IIK 165/11 (k.33a) oraz na podstawie zeznań Ł. K. (k.33v-33a).

Sąd dał wiarę zeznaniom Ł. K., gdyż były jasne i logiczne.

Wartość dowodowa dokumentów zebranych w sprawie i ujawnionych na rozprawie nie budziła w ocenie Sądu żadnych wątpliwości. W szczególności nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje.

Podstawą żądania od Skarbu Państwa przez wnioskodawcę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania przed dniem 1.07.15r. był przepis art.552 §1 i §4k.p.k., natomiast po dniu 1.07.15r. zgodnie z ustawą z dnia 27.09.13r. (Dz. U. z 2013r. poz.1247ze zm.) jest przepis art.552a§1k.p.k.

Zgodnie z tymi przepisami, do dnia 1.07.15r. aby uznać, że wnioskodawcy przysługiwało skuteczne prawo żądania zadośćuczynienia, należało w pierwszym rzędzie ustalić czy stosowane wobec wnioskodawcy w danej sprawie tymczasowe aresztowanie było „niewątpliwie niesłuszne”, a w przypadku uzyskania twierdzącej odpowiedzi należało następnie ustalić czy wnioskodawca wskutek tego tymczasowego aresztowania doznał krzywdy, która uzasadnia zasądzenie zadośćuczynienia.

Odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania opierała się na zasadzie ryzyka (por. wyrok SN z 28.05.02r. w sprawie IIIKKN 452/99 [LEX nr 53905]). Oceny słuszności tymczasowego aresztowania na podstawie przepisu art.552§4k.p.k. należało dokonywać w zasadzie z punktu widzenia ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy - ex nunc (por. wyrok SN z 26.10.01r. (...) 122/99 [LEX 51585]). Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu art.552§4k.p.k., było takie tymczasowe aresztowanie, które było stosowane z obrazą przepisów Rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego oraz tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejzranego) powodujące dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a także w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia (por. uchwałę SN z dnia 15.09.99r., (...) 27/99, [OSN KW (...),nr 11-12, poz.72]).

Obecnie, od dnia 1.07.15r., kwestie te wprost reguluje nowy przepis art.552a§1k.p.k. Niewątpliwie jednak, zgodnie z tym co wyżej powiedziano, wnioskodawca mógł dochodzić roszczenia o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie również przed dniem wejścia w życie art.552a§1k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27.09.2013r.

Wnioskodawca Ł. K. był tymczasowo aresztowany i został w ostatecznym rozstrzygnięciu uniewinniony od zarzucanych mu czynów.

Wnioskodawca w określonym uprzednio w art.555k.p.k. terminie jednego roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do zadośćuczynienia, od daty wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 29.11.13r., czyli do dnia 29.11.14r., nie wystąpił z takim roszczeniem. W związku z tym jego roszczenie o zadośćuczynienie przedawniło się w ocenie Sądu, jak podniósł prokurator, w dniu 29.11.14r.

Wprawdzie zgodnie z art.555k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.15r. roszczenia przewidziane w Rozdziale 58 k.p.k. przedawniają się po upływie 3 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia. Jednak roszczenie wnioskodawcy w niniejszej sprawie przedawniło się już przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 27.09.13r. wydłużającej termin przedawnienia określony w art.555k.p.k., wobec czego przepis ten w nowym brzmieniu nie ma w tym przypadku w ocenie Sądu zastosowania.

Przepis ten bowiem należy w ocenie Sądu odczytywać w związku z treścią art.40 ustawy z dnia 27.09.2013r., zgodnie z którym to przepisem jedynie jeżeli orzeczenie dające podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia w rozumieniu rozdziału 58 k.p.k. w brzmieniu nadanym tą ustawą zostało wydane przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 27.09.13r. i na podstawie przepisów dotychczasowych roszczenie o odszkodowanie nie mogło być dochodzone w postępowaniu karnym lub cywilnym, przedawnienie tego roszczenia w rozumieniu art.555k.p.k. ustawy, nie może nastąpić wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 27.09.13r. (nawet te roszczenia zostały też ograniczone do orzeczeń wydanych od 1.07.12r.).

W niniejszej zaś sprawie wnioskodawca mógł dochodzić swojego roszczenia przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 27.09.13r. dlatego w ocenie Sądu okres przedawnienia tego roszczenia nie uległ wydłużeniu w związku z wejściem w życie w dniu 1.07.15r. ustawy z dnia 27.09.13r.

Niezależnie od powyższego Sąd zbadał w niniejszej sprawie czy podniesienie przez prokuratora zarzutu przedawnienia nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego – art.117§2 i art.4 Kodeksu cywilnego.

W orzecznictwie przyjmuje się, że ocena czy zasady współżycia społecznego zostały naruszone czy też nie, powinna opierać się na analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego, postawy wnioskodawcy i przedstawionych przezeń przyczyn naruszenia terminu zgłoszenia roszczenia (tak post.SN z dnia 15.02.01r. (...) 595/00).

Przyjmuje się, że przepis art. 5 k.c. będzie miał zastosowanie, gdy o przedawnieniu zdecydowały wyjątkowe okoliczności (SN WA 7/00, OSNKW 2000, nr 7-8, poz. 73), np. błędne pouczenie poszkodowanego przez sąd albo prokuratora w piśmie skierowanym do niego (SN IV KK 172/02, OSNKW 2003, nr 1-2, poz. 19).

Jednak zawiniony upływ terminu do zgłoszenia żądań w postępowaniu o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, przy braku innych obiektywnych powodów usprawiedliwiających zwłokę, sprawia, że nie można uznać za nadużycie prawa wykorzystywania przez prokuratora swoich uprawnień i zgłoszenie zarzutu przedawnienia (SA w S. II AKa 92/11, OSN Prok. i Pr. 2012, nr 9, poz. 27-28, SA w K. II AKa 511/12, KZS 2013, nr 5, poz. 85, SA w K. II AKa 93/13, KZS 2013, nr 6, poz. 90, SN V KK 194/14, Prok. i Pr. 2015, nr 3, poz. 25).

W niniejszej sprawie zaś wnioskodawca był przez cały czas reprezentowany przez fachowego obrońcę, a później pełnomocnika. Jak sam przyznał znał treść wyroku uniewinniającego i wiedział o jego uprawomocnieniu się w krótko po tym fakcie, przebywał wtedy na wolności, wiedział, że skoro został uniewinniony może dochodzić swoich praw i dochodzić zadośćuczynienia. Nie podał żadnych powodów dla których tak późno zdecydował się wystąpić z roszczeniem.

W tej sytuacji Sąd uznał, że podniesienie przez prokuratora zarzutu przedawnienia nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art.4Kodeksu cywilnego) i roszczenie to oddalił wobec jego przedawnienia.

O kosztach sądowych za niniejsze postępowanie Sąd orzekł na podstawie przepisu art.554§4k.p.k., zgodnie z którym postępowanie to wolne jest od kosztów.

Agata Wilczewska